

RİSALE-İ NUR'DA MESLEK VE MEŞREP

Bediüzzaman Said NURSI

Risale-i Nur Mesleğinin Dört Yolu ve Dört Adımı

Cenâb-ı Hakka vâsıl olacak tarikler pek çoktur. Bütün hak tarikler Kur'an'dan alınmıştır. Fakat tarikatlerin bazıları, bazısından daha kısa, daha selâmetli, daha umumiyetli oluyor. O tarikler içinde, kâsır fehmimle Kur'an'dan istifade ettiğim "aciz ve fakir ve şefkat ve tefekkür" tarikidir.

Evet, aciz dahi, aşk gibi, belki daha eslem bir tariktir ki, ubûdiyet tarikiyle mahbûbiyete kadar gider. Fakir dahi Rahmân ismine isal eder. Hem şefkat dahi, aşk gibi, belki daha keskin ve daha geniş bir tariktir ki, Rahîm ismine isal eder. Hem tefekkür dahi, aşk gibi, belki daha zengin, daha parlak bir tariktir ki, Hakîm ismine isal eder.

Şu tarik, hafî tarikler misillü, "letâif-i aşere" gibi on hatve değil ve tarik-i cehriye gibi "nüfus-u seb'a" yedi mertebeye atılan adımlar değil; belki dört hatveden ibarettir. Tarikatten ziyade hakikattir, şeriattir.

Yanlış anlaşılmasın; aciz ve fakir ve kusurunu Cenâb-ı Hakka karşı görmek demektir. Yoksa onları yapmak veya halka göstermek demek değildir.

Şu kısa tarihin evrâdı, ittibâ-ı sünnettir; ferâizi işlemek, kebâiri terk etmektir. Ve bilhassa, namazı tâdil-i erkânla kılmak, namazın arkasındaki tesbihatı yapmaktır.

Birinci Hatveye فَلَا تَرْكُوا أَنْفُسَكُمْ âyeti işaret ediyor.

İkinci Hatveye لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ âyeti işaret ediyor.

Üçüncü Hatveye مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ âyeti işaret ediyor.

Dördüncü Hatveye كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ âyeti işaret ediyor.

Şu Dört Hatvenin kısa bir izahı şudur ki:

Birinci Hatvede: فَلَا تَرْكُوا أَنْفُسَكُمْ âyeti işaret ettiği gibi, tezkiye-i nefis etmemek. Zira, insan, cibilliyeti ve fitratı hasebiyle nefisini sever. Belki, evvelâ ve bizzat yalnız zâtını sever; başka herşeyi nefisine feda eder. Mâbuda lâıyk bir tarzda nefisini metheder; mâbuda lâıyk bir tenzihle nefisini meâyipten tenzih ve tebrie eder. Elden geldiği kadar kusurları kendine lâıyk görmez ve kabul etmez. Nefsine perestiş eder tarzında, şiddetle müdafaa eder. Hattâ, fitratında tevdi edilen ve Mâbud-u Hakikînin hamd ve

tesbihi için ona verilen cihazat ve istidadı kendi nefesine sarf ederek, **مَنْ أَخَذَ إِلَهُهُ هَوِيَهُ** sırrına mazhar olur. Kendini görür, kendine güvenir, kendini beğenir.

İşte, şu mertebede, şu hatvede tezkiyesi, tathiri, onu tezkiye etmemek, tebrie etmemektir.

İkinci Hatvede: **وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ** dersini verdiği gibi, kendini unutmuş, kendinden haberi yok. Mevti düşünse, başkasına verir. Fenâ ve zevâli görse, kendine almaz. Ve külfet ve hizmet makamında nefsinı unutmak, fakat ahz-ı ücret ve istifade-i huzuzat makamında nefsinı düşünmek, şiddetle iltizam etmek, nefsi emmârenin muktezasıdır.

Şu makamda tezkiyesi, tathiri, terbiyesi, şu hâletin aksidir. Yani, nisyân-ı nefis içinde nisyân etmemek. Yani, huzuzat ve ihtirasatta unutmak ve mevtte ve hizmette düşünmek...

Üçüncü Hatvede: **مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ** dersini verdiği gibi, nefsin muktezası, daima iyiliği kendinden bilip fahr ve ucbe girer. Bu Hatvede, nefsinde yalnız kusuru ve nakısı ve aczi ve fakrı görüp, bütün mehâsin ve kemâlâtını, Fâtır-ı Zülcelâl tarafından ona ihsan edilmiş nimetler olduğunu anlayıp, fahr yerinde şükür ve temeddüh yerinde hamd etmektir.

Şu mertebede tezkiyesi, **قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّيْهَا** sırrıyla şudur ki: Kemâlini kemâlsizlikte, kudretini aczde, gınâsını fakrda bilmektir.

Dördüncü Hatvede: **كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ** dersini verdiği gibi, nefis kendini serbest ve müstakil ve bizzat mevcut bilir. Ondan, bir nevi rububiyet dâvâ eder; mâbuduna karşı adâvetkârâne bir isyanı taşır. İşte, gelecek şu hakikati derk etmekle ondan kurtulur. Hakikat şudur ki:

Herşey, nefsinde mânâ-yı ismiyle fânidir, mefkuttur, hâdistir, mâdumdur. Fakat mânâ-yı harfiyle ve Sâni-i Zülcelâlin esmâsına âyinedarlık cihetiyle ve vazifedarlık itibarıyla şahittir, meşhuddur, vâciddir, mevcuttur.

Şu makamda tezkiyesi ve tathiri şudur ki: Vücudunda adem, ademinde vücudu vardır. Yani, kendini bilse, vücut verse, kâinat kadar bir zulûmat-ı adem içindedir. Yani, vücut-u şahsisine güvenip Mûcid-i Hakikîden gaflet etse, yıldız böceği gibi bir şahsî ziya-yı vücudu, nihayetsiz zulûmât-ı adem ve firaklar içinde bulunur, boğulur. Fakat enâniyeti bırakıp, bizzat nefsi hiç olduğunu ve Mûcid-i Hakikînin bir âyine-i tellîsi bulunduğunu gördüğü vakit, bütün mevcudatı ve nihayetsiz bir vücudu kazanır. Zira, bütün mevcudat, esmâsının cilvelerine mazhar olan Zât-ı Vâcibü'l-Vücudu bulan, herşeyi bulur.

Hâtime

Şu acz, fakr, şefkat, tefekkür tarikindeki Dört Hatvenin izahatı, hakikatin ilmine, şeriatin hakikatine, Kur'an'ın hikmetine dair olan yirmi altı adet *Sözlerde* geçmiştir. Yalnız, şurada bir iki noktaya kısa bir işaret edeceğiz. Şöyle ki:

Evet, şu tarik daha kısadır. Çünkü dört hatvedir. Acz, elini nefisten çekse, doğrudan doğruya Kadîr-i Zülcelâle verir. Halbuki, en keskin tarik olan aşk, nefisten elini çeker, fakat mâşuk-u mecazîye yapışır. Onun zevâlini bulduktan sonra Mahbub-u Hakikiye gider.

Hem şu tarik daha eslemdir. Çünkü nefsin şatahat ve bâlâpervâzâne dâvâları bulunmaz. Çünkü, acz ve fakr ve kusurdan başka nefsinde bulmuyor ki, haddinden fazla geçsin.

Hem bu tarik daha umumî ve cadde-i kübrâdır. Çünkü, kâinatı, ehl-i vahdetü'l-vü-cud gibi, huzur-u daimî kazanmak için idama mahkûm zannedip Lâ mevcude illâ Hû hükmetmeye veyahut ehl-i vahdetü's-şuhud gibi, huzur-u daimî için kâinatı nisyan-ı mutlak hapsinde hapse mahkûm tahayyül edip Lâ meşhude illâ Hû demeye mecbur olmuyor. Belki, idamdan ve hapisten gayet zâhir olarak Kur'an affettiğinden, o da sarf-ı nazar edip ve mevcudatı kendileri hesabına hizmetten azlederek Fâtır-ı Zülcelâl hesabına istihdam edip Esmâ-i Hüsnâsının mazhariyet ve âyinedarlık vazifesinde istimal ederek, mânâ-yı harfî nazarıyla onlara bakıp, mutlak gafletten kurtulup huzur-u daimîye girmektir; herşeyde Cenâb-ı Hakka bir yol bulmaktır. Elhasıl, mevcudatı mevcudat hesabına hizmetten azlederek, mânâ-yı ismiyle bakmamaktır.¹

Cadde-i Kübrâ-yı Kur'aniye Olan Meslek

Kardeşlerinizin meziyetlerini şahıslarınızda ve faziletlerini kendinizde tasavvur edip, onların şerefleriyle şâkirâne iftihar etmektir.

Ehl-i tasavvufun mâbeyninde fenâ fi's-şeyh, fenâ fi'r-resul ıstılahatı var. Ben sufi değilim. Fakat onların bu düsturu, bizim meslekte fenâ fi'l-ihvân suretinde güzel bir düsturdur. Kardeşler arasında buna tefânî denilir. Yani, birbirinde fâni olmaktır. Yani, kendi hissiyat-ı nefsanîyesini unutup, kardeşlerinin meziyat ve hissiyatıyla fıkren yaşamaktır.

Zaten mesleğimizin esası uhuvvettir. Peder ile evlât, şeyh ile mürid mâbeynindeki vasıta değildir. Belki hakikî kardeşlik vasıtalarıdır. Olsa olsa bir üstadlık ortaya girer. Mesleğimiz halîliye olduğu için, meşrebimiz hılettir. Hillet ise, en yakın dost ve en

¹ Bediüzzaman Said Nursi, *Mektubat* (İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012), 649-653.

fedakâr arkadaş ve en güzel takdir edici yoldaş ve en civanmert kardeş olmak iktiza eder. Bu hılletin üssü'l-esası, samimî ihlâstır. Samimî ihlâsı kıran adam, bu hılletin gayet yüksek kulesinin başından sukut eder. Gayet derin bir çukura düşmek ihtimali var; ortada tutunacak yer bulamaz.

Evet, yol iki görünüyor. Cadde-i kübrâ-yı Kur'aniye olan şu mesleğimizden şimdi ayrılanlar, bize düşman olan dinsizlik kuvvetine bilmeyerek yardım etmek ihtimali var. İnşaallah, Risale-i Nur yoluyla Kur'an-ı Mu'cizü'l-Beyânın daire-i kudsiyesine girenler, daima nura, ihlâsa, imana kuvvet verecekler ve öyle çukurlara sukut etmeyeceklerdir.²

Hakikat Mesleği

Hubb-u cahtan gelen şöhetperestlik saikasıyla ve şan ve şeref perdesi altında teveccüh-ü âmmeyi kazanmak, nazar-ı dikkati kendine celb etmekle enâniyeti okşamak ve nefsi emmâreye bir makam vermektir ki, en mühim bir maraz-ı ruhî olduğu gibi, “şirk-i hafî” tabir edilen riyâkârlığa, hodefuruşluğa kapı açar, ihlâsı zedeler.

Ey kardeşlerim! Kur'an-ı Hakîmin hizmetindeki mesleğimiz hakikat ve uhuvvet olduğu ve uhuvvetin sırrı, şahsiyetini kardeşler içinde fâni edip onların nefislerini kendi nefisine tercih etmek olduğundan, mâbeynimizde bu nevi hubb-u cahtan gelen rekabet tesir etmemek gerekir. Çünkü mesleğimize bütün bütün münâfidir. Madem kardeşlerin şerefi umumiyetle her ferde ait olabilir; o büyük şeref-i mânevîyi şahsî, hodefuruşâne, rekabetkârâne, cüz'î bir şerefe ve şöhetre feda etmek, Risale-i Nur şakirtlerinden yüz derece uzak olduğu ümidindeyim.

Evet, Risale-i Nur şakirtlerinin kalbi, akli, ruhu böyle aşağı, zararlı, süflî şeylere tenezzül etmez. Fakat herkeste nefsi emmâre bulunur. Bazı da hissiyat-ı nefsiye damarlara ilişir, bir derece hükmünü kalb, akıl ve ruhun rağmına olarak icra eder. Sizlerin kalb ve ruh ve aklınızı ittiham etmem. Risale-i Nur'un verdiği tesire binaen itimad ediyorum. Fakat nefis ve hevâ ve his ve vehim bazan aldatıyorlar. Onun için bazan şiddetli ikaz olunuyorsunuz. Bu şiddet, nefis ve hevâ ve his ve vehme bakıyor; ihtiyatlı davranınız.

Evet, eğer mesleğimiz şeyhlik olsaydı, makam bir olurdu veyahut mahdud makamlar bulunurdu. O makama müteaddit istidatlar namzet olurdu. Gıptakârâne bir Hodgâmlık olabilir. Fakat mesleğimiz uhuvvettir. Kardeş kardeşe peder olamaz, mürşid vaziyetini takinamaz. Uhuvvetteki makam geniştir; gıptakârâne müzâhameye medar

² Bediüzzaman Said Nursi, *Lem'alar* (İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012) 271-272.

olamaz. Olsa olsa, kardeş kardeşe muavin ve zahîr olur, hizmetini tekml eder. Pederâne, mürşidâne mesleklerdeki gıptakârâne hırs-ı sevap ve ulüvv-ü himmet cihetiyle çok zararlı ve hatarlı neticeler vücuda geldiğine delil, ehl-i tarikatın o kadar mühim ve azîm kemâlâtları ve menfaatleri içindeki ihtilâfâtın ve rekabetin verdiği vahîm neticelerdir ki, onların o azîm, kudsî kuvvetleri bid'a rüzgârlarına karşı dayanamıyor.³

Mesleğinin Muhabbetiyle Hareket Etmek

Ehl-i dalâletin zilletindendir ittifakları; ehl-i hidayetin izzetindendir ihtilâfları. Yani, ehl-i gaflet olan ehl-i dünya ve ehl-i dalâlet, hak ve hakikate istinad etmedikleri için, zayıf ve zelildirler. Tezellül için, kuvvet almaya muhtaçtırlar. Bu ihtiyaçtan, başkasının muavenet ve ittifakına samimî yapışırlar. Hattâ, meslekleri dalâlet ise de yine ittifakı muhafaza ederler. Adeta o haksızlıkta bir hakperestlik, o dalâlette bir ihlâs, o dinsizlikte dinsizdârâne bir taassup ve o nifakta bir vifak yaparlar, muvaffak olurlar. Çünkü samimî bir ihlâs, şerde dahi olsa neticesiz kalmaz. Evet, ihlâs ile kim ne isterse Allah verir. [Haşiye: Evet, Men talebe ve cedde, vecede bir düstur-u hakikattir. Külliyyeti geniş ve genişliği mesleğimize de şâmil olabilir.]

Amma ehl-i hidayet ve diyanet ve ehl-i ilim ve tarikat, hak ve hakikate istinad ettikleri için ve herbiri bizzat tarik-i hakta yalnız Rabbini düşünüp tevfikine itimad ederek gittiklerinden, mânen o meslekten gelen izzetleri var. Zaaf hissettiği vakit, insanların yerine Rabbisine müracaat eder, medet Ondan ister. Meşreplerin ihtilâfıyla, zâhir-i meşrebine muhalif olana karşı muavenet ihtiyacını tam hissetmiyor, ittifaka ihtiyacını göremiyor. Belki hodgâmlık ve enâniyet varsa, kendini haklı ve muhalifini haksız tevehhüm ederek, ittifak ve muhabbet yerine, ihtilâf ve rekabet ortaya girer. İhlâsı kaçırır, vazifesi zîrûzeber olur.

İşte bu müthiş sebebin verdiği vahîm neticeleri görmemenin yegâne çaresi, Dokuz Emirdir.

1. Müsbet hareket etmektir ki, yani, kendi mesleğinin muhabbetiyle hareket etmek. Başka mesleklerin adâveti ve başkalarının tenkîsi, onun fikrine ve ilmine müdahale etmesin, onlarla meşgul olmasın.

2. Belki, daire-i İslamiyet içinde, hangi meşrepte olursa olsun, medar-ı muhabbet ve uhuvvet ve ittifak olacak çok rabîta-i vahdet bulunduğunu düşünüp ittifak ederek,

3. Ve haklı her meslek sahibinin, başkasının mesleğine ilişmemek cihetinde haklı ise, "Mesleğim haklıdır," yahut "daha güzeldir" diyebilir. Yoksa, başkasının mesleğinin

³ Nursi, *Lem'alar*, 277.

haksızlığını veya çirkinliğini ima eden “Hak yalnız benim mesleğimdir” veyahut “Güzel benim meşrebimdir” diyemez olan insaf düsturunu rehber etmek,

4. Ve ehl-i hakla ittifak, tevfik-i İlâhînin bir sebebi ve diyanetteki izzetin bir medarı olduğunu düşünmekle,

5. Hem ehl-i dalâlet ve haksızlık, tesanüd sebebiyle, cemaat suretindeki kuvvetli bir şahs-ı mânevînin dehâsiyle hücumu zamanında, o şahs-ı mânevîye karşı, en kuvvetli ferdî olan mukavemetin mağlûp düştüğünü anlayıp, ehl-i hak tarafındaki ittifak ile bir şahs-ı mânevî çıkarıp, o müthiş şahs-ı mânevî-i dalâlete karşı hakkaniyeti muhafaza ettirmek,

6. Ve hakkı, bâtılın savletinden kurtarmak için,

7. Nefsini ve enâniyetini,

8. Ve yanlış düşündüğü izzetini,

9. Ve ehemmiyetsiz, rekabetkârâne hissiyatını terk etmekle ihlâsı kazanır, vazifesini hakkıyla ifa eder.⁴

Nefsini İttiham Etmek

Ey ehl-i hakikat ve tarikat! Hakka hizmet, büyük ve ağır bir defineyi taşımak ve muhafaza etmek gibidir. O defineyi omuzunda taşıyanlara ne kadar kuvvetli eller yardıma koşsalarsa daha ziyade sevinir, memnun olurlar. Kıskanmak şöyle dursun, gayet samimî bir muhabbetle o gelenlerin kendilerinden daha ziyade olan kuvvetlerini ve daha ziyade tesirlerini ve yardımlarını müftehirâne alkışlamak lâzım gelirken, nedendir ki rekabetkârâne o hakikî kardeşlere ve fedakâr yardımcıları bakılıyor ve o hal ile ihlâs kaçıyor? Vazifenizde müttehem olup, ehl-i dalâletin nazarında, sizden ve sizin mesleğinizden yüz derece aşağı olan, “din ile dünyayı kazanmak ve ilm-i hakikatle maişeti temin etmek, tamah ve hırs yolunda rekabet etmek” gibi müthiş ittihamlara mâruz kalıyorsunuz?

Bu marazın çare-i yegânesi: Nefsini ittiham etmek ve nefesine değil, daima karşındaki meslektaşına taraftar olmak... Fenn-i âdâb ve ilm-i münazaranın uleması mâbeynindeki hakperestlik ve insaf düsturu olan şu “Eğer bir meselenin münazarasında kendi sözünün haklı çıktığına taraftar olup ve kendi haklı çıktığına sevinse ve hasmının haksız ve yanlış olduğuna memnun olsa, insafsızdır.” Hem zarar eder. Çünkü haklı çıktığı vakit, o münazarada bilmediği birşeyi öğrenmiyor. Belki gurur ihtimaliyle zarar edebilir. Eğer hak hasmının elinde çıkarsa, zararsız, bilmediği bir meseleyi öğ-

⁴ Nursi, *Lem'alar*, 255-256.

renip menfaattar olur, nefsin gururundan kurtulur. Demek insaflı hakperest, hakkın hatırı için nefsin hatırını kırıyor. Hasminın elinde hakkı görse, yine rıza ile kabul edip taraftar çıkar, memnun olur.

İşte bu düsturu ehl-i din, ehl-i hakikat, ehl-i tarikat, ehl-i ilim kendilerine rehber ittihaz etseler, ihlâsı kazanırlar. Ve vazife-i uhreviyelerinde muvaffak olurlar. Ve bu fecî sukut ve musibet-i hazıradan rahmet-i İlâhiye ile kurtulurlar.⁵

Ey Âlem-i İslam! Hayatın İttihadda

İslamiyet, selm ve müsalemettir; dahilde nizâ ve husumet istemez Ey âlem-i İslamî! Hayatın ittihadda. Ger ittihad istersen, düsturun bu olmalı:

Hüve'l-hakku yerine hüve hakkun olmalı; hüve'l-hasen yerine hüve'l-ahsen olmalı. Her Müslim kendi meslek, mezhebine demeli: “İşte bu haktır; başkasına ilişmem. Başkaları güzelse, benim en güzeldir.” Dememeli: “Budur hak; başkaları battaldır. Ya yalnız benimkidir güzeli; başkaları yanlışır, hem çirkindir.” Zihniyet-i inhisar, hubb-u nefisten geliyor. Sonra maraz oluyor; nizâ ondan çıkıyor. Dert ile dermanlar Taaddüdü hak olur; hak da taaddüt eder. Hâcat ve ağdıyenin tenevvüü hak olur; hak da tenevvü eder. İstidat, terbiyeler tekessürü hak olur; hak da tekessür eder. Bir madde-i vâhide, hem zehir ve hem panzehir. İki mizaca göre mesâil-i fer'îde hakikat sabit değil; izafî ve mürekkep. Mükellefîn mizaçlar Ona bir hisse verip ona göre ederek tahakkuk ve terekküp, her mezhebin sahibi mühmel mutlak hükmeder. Mezhebinin hududu tayinini bırakır temayül-ü mizaca. Taassub-u mezhebî tâtîme sebep olur. Tâtîmin iltizamı sebep olur nizâa. İslamiyetten evvel tabakat-ı beşerde derin uçurumlar, hem tebâüd-ü acîbi istedi bir vakitte taaddüd-ü enbiya, tenevvü-ü şerâyi', müteaddit mezhepler. Beşerde bir inkılâp İslamiyet yaptırdı, beşer tekarüb etti, şer' etti ittihad, vâhid oldu peygamber. Seviye bir olmadı; mezhep taaddüt etti. Terbiye-i vâhide kâfi geldiği zaman, ittihad eder mezhepler.⁶

Müsbet-Menfi Dengesi

Meslekler, mezhepler ne kadar bâtıl da olsalar, içinde ukde-i hayatiyesi hükmünde bir hak, bir hakikat bulunur. Eğer âsârına ve neticelerine hükmeden hak ve hakikat ise ve menfî cihetleri müsbet cihetlerine mağlûp ise, o meslek haktır. Eğer içinde hak ve hakikat, neticelere hükmedemiyor ve menfî ciheti müsbet cihetine galebe ediyorsa, o meslek bâtıldır. Onun ehli, ehl-i bid'a ve dalâlet olur.⁷

⁵ Nursi, *Lem'alar*, 265-266.

⁶ Bediüzzaman Said Nursi, *Sözler* (İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012), 976.

⁷ Nursi, *Mektubat*, 514.

Etrafına Toplandığımız Hizmet-i Kur'aniye, Ene'yi Kabul Etmiyor

Etrafına toplandığımız hizmet-i Kur'aniye, ene'yi kabul etmiyor, nahnü istiyor. “Ben demeyiniz, biz deyiniz” diyor.

Elbette kanaatiniz gelmiş ki, bu fakir kardeşiniz ene ile meydana çıkmamış. Sizi enesine hâdim yapmıyor. Belki enesiz bir hâdim-i Kur'anî olarak kendini size göstermiş. Ve kendini beğenmemeyi ve enesine taraftar olmamayı meslek ittihaaz etmiş. Bununla beraber, kat'î delillerle size ispat etmiştir ki, meydan-ı istifadeye vaz edilen eserler mîrî malıdır, yani Kur'an-ı Hakîmin tereşşuhâtıdır. Hiç kimse enesiyle onlara temellük edemez.⁸

Hem Birbirine Bir Derece Meşrepçe Ayrıldılar

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Rica ederim, üçünüzün hakkında birbirinden ziyade gücenmeye ehemmiyet verdiğimden gücenmeyiniz. Çünkü, Hüsrev'le Feyzi'de benim gibi insanlardan tevahhus ve sıkılmak var. Hem birbirine bir derece meşrepçe ayrıldılar. Ve Sabri ise, akraba ve tarz-ı maişet cihetinde hayat-ı içtimaiye ile birkaç vecihte alâkadar ve ihtiyata mecburdur. İşte üçünüz bu ihtilâf-ı meslek ve meşrep haysiyetiyle o dağdağalı koğuştta ve sıkıntılı kalabalık içinde herhalde tam tahammül ve sabredemediğinizden ben telâş edip vesvese ediyorum. Çünkü, pek az bir muhalefet bu sırada pek zararı var.⁹

Biz Asla Siyasetçi Değiliz

Biz asla siyasetçi değiliz. Biz siyaseti, bizim gibi siyaset ehli olmayana binbir çeşit veballer, tehlikeler ve mes'uliyetler taşıyan bir meslek biliriz. Fânî zevâhire de zaten kıymet vermeyiz. Dünyaya ancak rıza-yı İlâhîye bizi götüren hayırlı vechesiyle bakıyoruz. Bu itibarla siyaset peşinde koşmayı ve devlet mefhumuyla mübareze ittihamını şiddetle reddediyoruz. Eğer böyle bir kasıt olsaydı, yirmi beş seneden beri ednâ bir tezahür olurdu.

Evet, bizim menfî bir cephemiz, ahlâksızlığa ve imansızlığa müteveccih bir takbih tarafımız var. Bu sırf imandan ve Kur'an'ın bu mevzular üzerindeki şiddet-i beyan ve azamet-i tevbihine bizzarure iştirakimizden ileri geliyor. Eğer bu esbab-ı mucibe, samimiyetin ve ihlâsın, hakikat ve safvetin bu tarz-ı beyanı size kanaat vermediyse, bize ne şekil isterseniz ceza veriniz. Lâkin unutmayınız ki, bugün altı yüz milyon insanın

⁸ Nursi, *Mektubat*, 603.

⁹ Bediüzzaman Said Nursi, *Şualar* (İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012) 626.

mensubiyetini taşıdığı Hazret-i İsâ (as) zamanının idarecileri tarafından sırf insanlığın saadeti için kalbi çarptığı ve emanet-i tebliği hâmil bulunduğu sebeplerle âdi bir hırsız gibi idama mahkûm edilmişti.

Biz hür söyledüğimizden dolayı mâruz kalacağımız bu mahkûmiyeti iftiharla karşılayacağız.¹⁰

Risale-i Nur’a İntisâbın Ehemmiyeti

Risale-i Nur talebeleri, Risale-i Nur’un dâiresi hâricinde nur aramamalı ve aramaz. Eğer ararsa, Risale-i Nur’un penceresinden ışık veren mânevî güneşe bedel bir lâmbayı bulur, belki güneşi kaybeder.

Hem Risale-i Nur’un dâiresindeki hâlis, pek kuvvetli ve her ferdine çok ruhları kazandıran ve Sahâbenin sırr-ı verâset-i Nübüvvetle meşreb-i uhuvvetkârânesini gösteren “meşreb-i hillet ve mesleki uhuvvet” ise, hâriç dâirelerde o pedere ve o mürşide üç cihetle zarar vermek suretiyle, bir pederi aramaya ihtiyaç bırakmaz; birtak peder yerine, pek çok ağabeyi buldurur. Elbette büyük kardeşlerin müteaddit şefkatleri, bir pederin şefkatini hiçe indirir.

Dâireye girmeden evvel bulduğu şeyhi, her fert o şeyhini, mürşidini, dâirede dahi muhâfaza edebilir. Fakat şeyhi olmayan, dâireye girdikten sonra, ancak dâire içinde mürşid arayabilir. Hem Risaletü’n-Nur’un velâyet-i kübrâ olan sırr-ı verâset-i Nübüvvet feyzini veren ders-i hakâik dâiresindeki ilm-i hakikat dahi dâire hâricindeki tarikatlere ihtiyaç bırakmaz. Meğer tarikati yanlış anlayıp, güzel rüyalar, hayaller, nur ve zevklere müptelâ ve âhiret faziletinden ayrı olan dünyevî ve hevesî zevkleri arzulayan ve merciyet makamını isteyen nefisperestler ola...

Bu dünya dârü’l-hizmettir; külfet ve meşakkat ile ücret ölçülür—dârü’l-mükâfat değil. Onun içindir ki, ehl-i hakikat keşif ve kerâmetlerdeki ezvâk ve envâra ehemmiyet vermiyorlar. Belki bazan kaçıyorlar, setrini istiyorlar.

Hem Risale-i Nur’un dâiresi çok geniştir; şâkirtleri pek çoktur. Hârice kaçanları aramaz, ehemmiyet vermez, belki daha içine almaz. Her insanda bir kalp var. Bir kalp ise, hem dâirede, hem hâriçte olamaz.

Hem hâriçteki irşâda hevesli zâtlar, Risale-i Nur’un şâkirtleriyle meşgul olmamalı. Çünkü üç cihetle zarar görmeleri muhtemeldir. Takvâ dâiresindeki talebeler irşâda muhtaç olmadıkları gibi, hâriçte kesretli namazsızlar var. Onları bırakıp bunlarla meş-

¹⁰ Nursi, *Şualar*, 694-695.

gul olmak irşad değildir. Eğer bu şâkirtleri severse, evvelâ dâire içine girsin, o şâkirtlere peder değil, belki kardeş olsun—fazileti ziyade ise ağabeyleri olsun.

Hem bu hâdisede göründü ki, Risale-i Nur'a intisâbın çok ehemmiyeti var ve çok pahalı düştü. Ve buna bu fiyatı veren ve o yolda bütün âlem-i İslam nâmına dinsizliğe karşı mücâhede vaziyetini alan akli başında bir adam, o elmas gibi mesleği terk edip başka mesleklere giremez.¹¹

Mânâsız ve Hakikatsiz, Haksız, Zararlı Olan Nizâi Aranızdan Kaldırınız

Ey ehl-i hak olan Ehl-i Sünnet ve Cemaat! Ve ey Âl-i Beytin muhabbetini meslek ittihaz eden Alevîler! Çabuk bu mânâsız ve hakikatsiz, haksız, zararlı olan nizâi aranızdan kaldırınız. Yoksa, şimdiki kuvvetli bir surette hükmeyleyen zındıka cereyanı, birinizi diğeri aleyhinde âlet edip, ezmesinde istimal edecek. Bunu mağlûp ettikten sonra, o âleti de kıracak. Siz ehl-i tevhid olduğunuzdan, uhuvveti ve ittihadı emreden yüzer esaslı rabita-i kudsiye mâbeyninizde varken, iftirakı iktiza eden cüz'î meseleleri bırakmak elzemdir.¹²

Hayat-ı İçtimaiyece, İnât ve Tarafgirlik Gayet Muzır Olduğunu Beyan Eder

Eğer denilse: “Hadîste, اِخْتِلَافٌ اُمَّتِي رَحْمَةٌ denilmiş. İhtilâf ise tarafgirliği iktiza ediyor.

“Hem tarafgirlik marazı, mazlum avâmı, zalim havassın şerrinden kurtarıyor. Çünkü bir kasabanın ve bir köyün havassı ittifak etseler, mazlum avâmı ezerler. Tarafgirlik olsa, mazlum bir tarafa iltica eder, kendisini kurtarır.

“Hem tesadüm-ü efkârdan ve tehalûf-ü ukulden hakikat tamamıyla tezahür eder.”

Elcevap: Birinci suale deriz ki: Hadîsteki ihtilâf ise, müsbet ihtilâftır. Yani, herbiri kendi mesleğinin tamir ve revâcına sa'y eder. Başkasının tahrip ve iptaline değil, belki tekmil ve ıslahına çalışır. Amma menfi ihtilâf ise—ki garazkârâne, adâvetkârâne birbirinin tahribine çalışmaktır—hadîsin nazarında merduttur. Çünkü birbiriyle boğuşanlar müsbet hareket edemezler.

İkinci suale deriz ki: Tarafgirlik eğer hak namına olsa, haklılara melce olabilir. Fakat şimdiki gibi garazkârâne, nefis hesabına olan tarafgirlik, haksızlara melcedir ki, onlara nokta-i istinad teşkil eder. Çünkü, garazkârâne tarafgirlik eden bir adama şeytan gelse, onun fikrine yardım edip taraftarlık gösterse, o adam o şeytana rahmet

¹¹ Nursi, *Lem'alar*, 439-440.

¹² Nursi, *Lem'alar*, 58.

okuyacak. Eğer mukâbil tarafa melek gibi bir adam gelse, ona-hâşâ-lânet okuyacak derecede bir haksızlık gösterecek.

Üçüncü suale deriz ki: Hak namına, hakikat hesabına olan tesadüm-ü efkâr ise, maksatta ve esasta ittifakla beraber, vesâilde ihtilâf eder. Hakikatin her köşesini izhar edip hakka ve hakikate hizmet eder. Fakat tarafgirâne ve garazkârâne, firavunlaşmış nefsi-i emmâre hesabına hodfuruşluk, şöhetperverâne bir tarzdaki tesadüm-ü efkâr-dan bârika-i hakikat değil, belki fitne ateşleri çıkıyor. Çünkü, maksatta ittifak lâzım gelirken, öylelerin efkârının küre-i arzda dahi nokta-i telâkisi bulunmaz. Hak namına olmadığı için, nihayetsiz müfritâne gider, kâbil-i iltiyam olmayan inşikaklara sebebiyet verir. Hal-i âlem buna şahittir.

Elhasıl: **الْحَبُّ لِلَّهِ * وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ * وَالْحُكْمُ لِلَّهِ** olan desâtir-i âliye düstur-u harekât olmazsa, nifak ve şikak meydan alır. Evet, **دَالِئُ فِي اللَّهِ * وَالْحُكْمُ لِلَّهِ** demezse, o düsturları nazara almazsa, adalet etmek isterken zulmeder.

Câ-yı ibret bir hâdis: Bir vakit, İmam-ı Ali radiyallahü anh bir kâfiri yere atmış. Kılıncını çekip keseceği zaman o kâfir ona tükürmüş. O, kâfiri bırakmış, kesmemiş. O kâfir ona demiş ki: “Neden beni kesmedin?”

Dedi: “Seni Allah için kesecektim. Fakat bana tükürdün; hiddete geldim. Nefsimin hissesi karıştığı için ihlâsım zedelendi. Onun için seni kesmedim.”

O kâfir ona dedi: “Beni çabuk kesmen için seni hiddete getirmektir. Madem dininiz bu derece sâfi ve hâlistir; o din haktır” dedi.

Hem medar-ı dikkat bir vakıa: Bir zaman bir hâkim bir hırsızın elini kestiği vakit eser-i hiddet gösterdiği için, ona dikkat eden âdil âmiri onu o vazifeden azletmiş. Çünkü şeriat namına, kanun-u İlâhî hesabına kesseydi, nefsi ona acıyacaktı. Ve kalbi hiddet etmeyip, fakat merhamet de etmeyecek bir tarzda kesecekti. Demek, nefsi o hükümden bir hisse çıkardığı için, adaletle iş görmemiştir.

Câ-yı teessüf bir hâlet-i içtimaiye ve kalb-i İslâmı ağılatacak müthiş bir maraz-ı hayat-ı içtimâî: “Haricî düşmanların zuhur ve tehacümünde dahilî adâvetleri unutmak ve bırakmak” olan bir maslahat-ı içtimaiyeyi en bedevî kavimler dahi takdir edip yaptıkları halde, şu cemaat-i İslamiyeye hizmet dâvâ edenlere ne olmuş ki, birbirini arkasında tehacüm vaziyetini alan hadsiz düşmanlar varken, cüz’î adâvetleri unutmayıp düşmanların hücumuna zemin hazır ediyorlar? Şu hal bir sukuttur, bir vahşettir, hayat-ı içtimaiye-i İslamiyeye bir hıyanettir.

Medar-ı ibret bir hikâye: Bedevî aşiretlerinden Hasenan aşiretinin birbirine düşman iki kabilesi varmış. Birbirinden, belki elli adamdan fazla öldürdükleri halde, Sip-

kan veya Hayderan aşireti gibi bir kabile karşılarına çıktığı vakit, o iki düşman taife, eski adâveti unutup, omuz omuza verip, o haricî aşireti def edinceye kadar dahilî adâveti hatırlarına getirmezlerdi.

İşte, ey mü'minler! Ehl-i iman aşiretine karşı tecavüz vaziyetini almış ne kadar aşiret hükmünde düşmanlar olduğunu bilir misiniz? Birbiri içindeki daireler gibi yüz daireden fazla vardır. Herbirisine karşı tesanüd ederek, el ele verip müdafaa vaziyeti almaya mecburken, onların hücumunu teshil etmek, onların harîm-i İslama girmeleri için kapıları açmak hükmünde olan garazkârâne tarafgirlik ve adâvetkârâne inat, hiçbir cihetle ehl-i imana yakışır mı? O düşman daireler, ehl-i dalâlet ve ilhaddan tut, tâ ehl-i küfrün âlemine, tâ dünyanın ehvâl ve mesâibine kadar, birbiri içinde size karşı zararlı bir vaziyet alan, birbiri arkasında size hiddet ve hırsla bakan, belki yetmiş nevi düşmanlar var. Bütün bunlara karşı kuvvetli silâhın ve siperin ve kal'an, uhuvvet-i İslamiyedir. Bu kal'a-i İslamiyeyi küçük adâvetlerle ve bahanelerle sarsmak, ne kadar hilâf-ı vicdan ve ne kadar hilâf-ı maslahat-ı İslamiye olduğunu bil, ayıl.

Ehâdis-i şerifede gelmiş ki: "Âhırzamanın Süfyan ve Deccal gibi nifak ve zındıka başına geçecek eşhâs-ı müdhişe-i muzırraları, İslâmın ve beşerin hırs ve şikakından istifade ederek, az bir kuvvetle nev-i beşeri hercümerc eder ve koca âlem-i İslâmı esaret altına alır."

Ey ehl-i iman! Zillet içinde esaret altına girmemek isterseniz, aklınızı başınıza alınız. İhtilâfınızdan istifade eden zalimlere karşı **إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ** kal'a-i kudsiyesi içine giriniz, tahassun ediniz. Yoksa ne hayatınızı muhafaza ve ne de hukukunuzu müdafaa edebilirsiniz.

Malûmdur ki, iki kahraman birbiriyle boğuşurken, bir çocuk ikisini de dövebilir. Bir mizanda iki dağ birbirine karşı muvazenede bulunsa, bir küçük taş, muvazenelerini bozup onlarla oynayabilir; birini yukarı, birini aşağı indirir. İşte, ey ehl-i iman! İhtiraslarınızdan ve husumetkârâne tarafgirliklerinizden, kuvvetiniz hiçe iner; az bir kuvvetle ezilebilirsiniz. Hayat-ı içtimaiyenizle alâkanız varsa, **اَلْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ** düstur-u âliye düstur-u hayat yapınız, sefalet-i dünyevîden ve şekavet-i uhreviyeden kurtulunuz.¹³

Milletimiz de Yalnız İslamiyettir

Madem ki Meşrutiyette hâkimiyet millettir. Mevcudiyet-i milleti göstermek lâzımdır. Milletimiz de yalnız İslamiyettir. Zira Arap, Türk, Kürt, Arnavut, Çerkez ve Lâz-

¹³ Nursi, *Mektubat*, 380-383.

ların en kuvvetli ve hakikatli revâbıt ve milliyetleri İslamiyetten başka birşey değildir. Nasıl ki az ihmal ile tevâif-i mülûk temelleri atılmakta ve on üç asır evvel ölmüş olan asabiyet-i cahiliyeyi ihyâ ile fitne ikaz olunmaktadır. Ve oldu gördük...

İkinci vehim: Bu unvan, tahsisıyla, müntesip olmayanları vehim ve telâşa düşürüyor.

Elcevap: Evvel de söylemiştim. Ya mütalâa olunmamış veya sû-i tefehhüme uğramış olduğundan, tekrarına mecbur oldum. Şöyle ki:

İttihad-ı İslam olan İttihad-ı Muhammedî (aleyhissalâtü vesselâm) dediğimiz vakit, umum mü'minlerin mabeyninde bilkuvve veya bilfiil sabit olan ittihad murattır. Yoksa, İstanbul ve Anadolu'daki cemaat murad değildir. Amma bir katre su da, sudur. Bu unvandan tahsis çıkmaz. Tarif-i hakikîsi şöyledir:

Esas temeli, şarktan garba, cenuptan şimale mümted ve merkezi Haremeyn-i Şerifeyn ve cihet-i vahdeti tevhid-i İlâhî; peyman ve yemini iman; nizamnamesi, sünnet-i Ahmediye (aleyhissalâtü vesselâm); kanunnamesi, evâmir ve nevâhî-i şer'îye; kulüp ve encümenleri, umum medâris, mesâcid ve zevâyâ; o cemaatin ilelebed ve muhalled naşir-i efkârı, umum kütüb-ü İslamiye ve her vakit nâşir-i efkârı başta Kur'an ve tefsirleri (ve bu zamanda bir tefsiri, Risale-i Nur) ve i'lâ-yı kelimetullahı hedef ve maksat eden umum dinî ve müstakim ceraiddir. Müntesibîni, umum mü'minlerdir. Reisi de Fahr-i Âlemdir (aleyhissalâtü vesselâm).

Şimdi istediğimiz nokta, mü'minlerin teveccühleri ve teyakkuzlarıdır. Teveccüh-ü umumînin tesiri inkâr edilmez. İttihadın hedefi ve maksadı i'lâ-yı kelimetullah ve mesleği de kendi nefsiyle cihâd-ı ekber ve başkalarını da irşaddır. Bu mübarek heyetin yüzde doksan dokuz himmeti siyaset değildir. Siyasetin gayrı olan hüsn-ü ahlâk ve istikamet ve saire gibi makasid-ı meşruaya masruftur. Zira bu vazifeye müteveccih olan cemiyetler pek az, kıymet ve ehemmiyeti ise pek çoktur. Ancak yüzde biri, siyasiyyûnu irşad tarîkiyle siyasete taallûk edecektir. Kılınçları, berâhin-i kat'iyedir. Meşrepleri de muhabbet olduğu gibi beyne'l-mü'minîn uhuvvet çekirdeğinde mündemiç olan muhabbete şecere-i tûba gibi neşvünemâ vermektir.¹⁴

¹⁴ Bediüzzaman Said Nursi, *İlk Dönem Eserleri* (İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012), 574-575.